

Verhaal voor in ‘Het Handige Havikenboek’

Frank van de Weijer

Al ruim dertig jaar tel ik watervogels voor Sovon in een deel van het Eemmeer tussen de Stichtse Brug en de monding van de Eem. Voor deze maandelijks telling in het winterhalfjaar kom ik op vaste plaatsen aan de oever van het meer met een goed overzicht op het water om te kunnen tellen. Zo kwam ik daar zaterdag 14 december 2013 vlakbij de nieuwe observatiehut bij het gemaal aan de Gooyergracht. Met gebogen hoofd in de hoop de watervogels niet te verstoren, en met mijn groene petje op, liep ik rustig vlak langs het riet met de telescoop op de schouder.

Plotseling leek het alsof ik met de telescoop of met de poten van het statief ergens achter bleef haken. Dat kon niet, want ik liep nergens onderdoor of doorheen. Zonder na te denken maakte ik een draaibeweging om mijzelf los te werken van een eventuele tak of stengel. Zoiets gebeurt zo vaak in het veld dat je er niet bij stilstaat. Echter, de voelbare weerstand aan de telescoop op mijn schouder bleef. Ineens was er gefladder en gekrabbel van vlakbij schuin boven mijn hoofd. Ik keek op naar mijn telescoop en recht in de fel oranje ogen van een Havik! Hoewel dit voorval slechts een paar seconden duurde, zal ik dit moment niet snel vergeten. Ik was verbijsterd. Toen ik naar de Havik bovenop mijn telescoop keek, vloog deze hevig geschrokken van zijn eigen blunder weg, en landde een paar meter verderop, halverwege in een rietpol in het open water. Blijkbaar had de Havik deze kunst niet goed afgekeken van karekieten, want ook dit werd geen succes. De zware vogel viel eruit, vloog tien meter weg en landde pardoos met gespreide vleugels in het Eemmeer. Ik heb nooit gedacht dat Haviken tot de ‘drijfsijsjes’ zouden kunnen behoren. Het is toch geen eend! Zonder zwemvliezen en met alleen met klauwen wordt het moeilijk zwemmen. Net toen ik dacht het beest te moeten gaan redden, begon de Havik naar de oever te zwemmen door middel van een soort vlinderslag met de vleugels.

Op dat moment dacht ik ineens aan de camera in mijn linker jaszak. Als je snel een foto wilt nemen, lijkt het alsof het een eeuwigheid duurt voordat je het ding uit je jaszak en uit het etui gehaald, aangezet, ingezoomd en schietklaar hebt. In mijn opwinding lukte het slecht om de vogel op het water te fotograferen. Pas toen deze op de oever was gekomen, ging het fotograferen beter. Op de oever kon ik de Havik goed bekijken, Aan de dwarsgestreepte borst en de fel oranje ogen zag ik dat het een volwassen vogel was, en aan de grootte waarschijnlijk een vrouw. Ook viel mij toen pas op dat de vogel geringd was. Het is mij gelukt om de ring af te lezen. Verheugd om daarmee meer over deze vogel te weten kunnen komen, liet ik deze na een paar foto's verder met rust.

De vogel kwam met de schrik vrij na een opeenvolging van blunders. Eerst een aanval op een telescoop, vervolgens uit het riet vallen en tot slot een baantje vlinderslag in het Eemmeer. Deze ware triatleet heb ik vereeuwigd met een korte fotosessie. Toen ik terugkwam bij mijn auto liep ik daar toevallig twee leden van de vogelwerkgroep tegen het lijf. Hoe moest ik ze dat nu vertellen, een dergelijk verhaal geloven ze natuurlijk nooit! Gelukkig had ik de foto's om mijn verhaal aannemelijk te maken en kon ik toch mijn hart luchten. Gelukkig reageerden zij enthousiast: 'Wat een belevenis!' Eenmaal thuisgekomen heb ik Hanneke Sevink gebeld die direct de gegevens van de Havik uit haar ringarchief wist te toveren. Het bleek inderdaad te gaan om een vrouwtje Havik. De vogel was in 2006 als nestjong geringd in Coelhorst, ten noorden van Amersfoort. Deze vogel is dus in Eemland gebleven.

Tijdens mijn watervogeltellingen kom ik vaker Haviken tegen. Vaak vliegend over het Eemmeer, soms zittend op een tak boven het water voor de rietkraag. Ook zag ik dit najaar een jonge Havik bij de monding van de Eem. Hoewel het oorspronkelijk een schuwe bosvogel was, lokt het Eemmeer kennelijk als een gedekte tafel. Mogelijk is het een broedvogel uit het moerasbos op het eiland De Dode Hond in het Eemmeer.

Wij weten het niet. Hier is al lang niet meer geïnventariseerd. Gevonden prooiësten doen vermoeden dat deze Haviken o.a. op eenden jagen. Door laag achter of voor de rietkraag te vliegen kan een verrassingsaanval worden uitgevoerd. Regelmatig vliegen de eenden in paniek op. Dat kan daar overigens ook door een Slechtvalk komen. Mogelijk werd de boven mijn hoofd op de schouder gedragen telescoop achter de rietkraag door de aanvliegende Havik voor een smakelijk hapje aangezien. Gelukkig bleek mijn telescoop niet beschadigd. Deze is van een bekende Oostenrijkse fabrikant die de Havik al jaren gebruikt in de reclame voor zijn producten. Ook kregen enkele verrekijkers de Duitse naam 'Habicht'. Waarschijnlijk associëren zij het scherpe heldere beeld van hun optiek met de scherpe blik van de Havik? In ieder geval is mij nu gebleken dat je er een Havik mee kunt lokken! Nu ben ik natuurlijk benieuwd of dat ook met een Zearend gaat lukken. Of mijn telescoop dan ook nog heel blijft...?

Summary

Weijer F. van de 2014. Goshawk *Accipiter gentilis* ends up swimming after mistaking telescope for prey. De Takkeling 22: 68-70.

On 14 December 2013, an adult female Goshawk apparently attacked a telescope from a sneaking observer, and after discovering her mistake tumbled into a reedbed and onwards into the lake beyond. The bird butterflied towards land, and was incapacitated sufficiently long to be photographed. Her leg band was successfully read. She had been ringed nearby as a nestling in 2006.

Adres: Eemhof 15, 3755 JA Eemnes, fh.vd.weijer@xs4all.nl